

*Στις αξέχαστες παρέες,
που μαζί γελάσαμε μέχρι δακρύων...*

ΔΕΚΑ ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ, ευάερο και ευή-
«**Δ**λιο, φάξε να βρεις αλλού».

Δεν θα το έψαχνε κανείς, αυτό ήταν βέβαιο, όμως ο Δήμαρχος της Χαλκόπολης, μιας άχρωμης κωμόπολης μεταξύ Σερρών, Δράμας και Καβάλας, κέρδιζε πόντους. Ή έτσι νόμιζε.

Πάντως το νεκροταφείο, σύμφωνα με πρόταση των μισών και πλέον δημοτικών συμβούλων, έπρεπε να ονομαστεί —«το δικαιούστε, κύριε Δήμαρχε»— «Νεκροταφείο Αλατά». Δηλαδή το επίθετο του Δημάρχου, που, ως παθολόγος, είχε φροντίσει να γεμίσει το παλιό στενόχωρο νεκροταφείο με κάμποσους άτυχους πελάτες, οι οποίοι ωστόσο πέθαναν με τη βεβαιότητα πως η επιστήμη, για πολλοστή φορά, είχε σηκώσει τα χέρια ψηλά. Έτσι, λοιπόν, με την επιστήμη ελέω Αλατά μονίμως σε ανάταση, το παλιό νεκροταφείο, που πρέπει να πούμε πως το κοσμούσαν και μερικά αξιόλογα γλυπτά, κυρίως σε τάφους παλαιών οικογενειών καπνεμπόρων, έκλεισε οριστικά.

Το μέλλον ανήκε στο δέκα στρεμμάτων «Αλάτειο» και το προνόμιο της μελαγχολικής πρωτιάς κλήρωσε στην

Αναστασία-Σάσα Καρούβαλη. Την τρίτη από πέντε αδελφές, την ομορφότερη και πιο άτυχη, αφού η μοίρα και ο έρωτας της έστησαν καρτέρι, που λέει και το τραγούδι, πριν από δώδεκα περίπου χρόνια στην πλαζ. Μια πλαζ που ήταν ελαφρώς βούρκος, αλλά η δημοτική αρχή –άλλη δημοτική αρχή, καμιά σχέση με τη σεμνή μεσόγεια Χαλκόπολη–, φυτεύοντας τους θερινούς μήνες στη λιγοστή άμμο ομπρέλες για σκιά, την ονόμασε «τουριστική» και οι πολλοί το πίστεψαν. Το νερό, στο κάτω κάτω, ήταν αλμυρό, ιωδιούχο, δροσερό και απέκλειε τους πνιγμούς, αφού για μισό και πλέον χιλιόμετρο σου έφτανε μετά βίας στο γόνατο.

Η πρώτη τυχερή-άτυχη, η Αναστασία-Σάσα, που θα θαβόταν στο «Αλάτειο», είχε πιάσει προσωρινή δουλειά σαν επιμελήτρια-λουτράρισσα, με σύμβαση για όσο κρατούσαν τα θαλάσσια μπάνια, δωρεάν διατροφή και διαμονή σε ένα παράσπιτο πέντε βήματα από το κύμα και τζάμπα μπάνια όποτε προέκυπτε. Φόρεσε μια πράσινη ρόμπα με μια ετικέτα στο βυζί που έγραφε «Υπάλληλος πλαζ», κλείδωνε και ξεκλείδωνε τις δέκα καμπίνες, πήρε και μαθήματα ναυαγοσώστριας χωρίς καν να ξέρει κολύμπι, κι αυτό ήταν.

Κανείς δεν πνίγηκε κι ούτε έδειξε στοιχειωδώς διάθεση για κάτι τέτοιο, αλλά η Αναστασία-Σάσα αξιοποιούσε με κάθε ευκαιρία τη σφυρίχτρα που της είχαν κρεμάσει στον λαιμό. Έτσι κι αλλιώς, γυναίκες, άντρες και παιδιά προσποιούνταν πως κολυμπούσαν σε τριάντα πέντε πόντους νερό, κάτω από τον ήχο μεγαφώνων που μετέδιδαν τραγούδια της Λατινικής Αμερικής με το ξακουστό Τρίο Λος Παραγουάιος.

«Πανάθεμά την για πλαζ... Ο Γολγοθάς μας ήταν η πλαζ...
Μας ρημάξει, που να ρημάξει...»

Κι όντως, η πλαζ, η συγκεκριμένη πλαζ, ρημάξει όταν πια ο Σίμος έκλεινε τα τρία του χρόνια. Τότε ήρθαν κάτι επίσημοι που βρήκαν πως το νερό, εκτός από βούρκος, ήταν και ραδιενεργό. Κι έτσι, λίγο μετά, έφεραν κάτι μηχανήματα για να βρουν τάχα μου πετρέλαιο. Έτσι ακούστηκε.

«Σκατά να βρούνε και να τα φάνε!» αποφάνθηκαν οι αδελφές της Αναστασίας-Σάσας, όμως στο μεταξύ είχαν παρεμβληθεί δραματικά γεγονότα σε σχέση με την πλαζ, με κορυφαίο τον «παραθαλάσσιο Γολγοθά» που υπαινίσσονταν η Νίτσα, η Τούλα, η Λίτσα και λιγότερο η ίδια η παθούσα, η Αναστασία-Σάσα. Η πέμπτη αδελφή, η Βαβούλα, δεν λογαριαζόταν, γιατί ήταν βλαμμένη εκ γενετής, «αφού η μάνα μας πήγε και γκαστρώθηκε στα πενήντα... τι περίμενες; Θεός σχωρέσ' την».

Σύντομα όμως θα επανέλθουμε και στη Βαβούλα, που Παναγιώτα τη βάφτισαν, αλλά η ομιλία της είχε το ελάχιστο να αντικαθιστά τα σύμφωνα με το «βου». Έτσι, την Αναστασία-Σάσα τη φώναζε *Αβαβαβία-Βάβα*, ενώ τις Νίτσα και Λίτσα, συλλήβδην *Βίβα*. Το καημένο είχε μian άλφα αντίληψη, μα ας μην προτρέχουμε.

Εκεί λοιπόν στην πλαζ, όπου όταν πρωτάνοιξε η τρίτη κόρη Καρούβαλη προσελήφθη για λουτραρίσσα, ο «Γολγοθάς» είχε το όνομα Γρηγόρης. Αυτός δεν έκανε μπάνια, αλλά, όπως θα λέγαμε σε ήπια αργκό, ήταν «μπάνικος» και έφεδρος ανθυπολοχαγός. Δίπλα από την πλαζ, ο κύριος Γρηγόρης με το ένα αστέρι στον ώμο επιτηρούσε τους φαντάρους που έστηναν μια κατασκήνωση για οικογένειες

στρατιωτικών. Εξάλλου ο τόπος έβραζε από στρατό τότε: στρατόπεδα παντού, το χακί θριάμβευε σε όλους τους τομείς και, όπως διατεινόταν οι αδελφές της Σάσας, «δεν έμεινε πουτάνα και τσόκαρο που να μην τυλίξει έναν καραβανά».

Η καημένη η δική μας όμως ερωτεύτηκε και ούτε που της περνούσε από τον νου το επίμαχο *τύλιγμα*. Να τυλίξει ντολμάδες κάθε είδους, ναι. Να τυλίξει στριφογυριστή κολοκυθόπιτα, και πάλι ναι. Αλλά από χακί, άσχετη. Γιατί είχε υπερτροφικό ρομαντισμό εντός της. Και, όπως είπαμε, ήταν όμορφο κορίτσι. Είχε και κάτι από την τσαχπινιά των τραγουδιών της Λατινικής Αμερικής, ακόμα κι όταν φορούσε τη ρόμπα της δουλειάς.

Το φλερτ, που αργότερα πήρε διαστάσεις έπους, ξεκίνησε την πιο ζεστή μέρα του Ιουλίου με μια γκαζόζα. Έσταζε στον ιδρώτα ο ωραίος ανθυπολοχαγός όταν πέρασε τα σύνορα της πλαζ ψάχνοντας το καφενείο που βούιζε από τις «Γκουανταναμέρες» και τις «Κουκαράτσες». Τότε η Αναστασία πρωτάκουσε τη φωνή του:

«Μια γκαζόζα, γιατί πεθαίνω».

«Μη σας χάσουμε κιόλας για μια γκαζόζα...» τόλμησε να πει η λουτράρισσα.

Κι αυτό ήταν. Από 'κεί και πέρα η γκαζόζα έφερε ούζο με μεζέ παστό σκουμπρί με ελιές και ντομάτα, έπιασαν φιλοκουβέντα για τη θάλασσα που ήταν ρηχή αλλά κατάλληλη για παιδιά και αμάθητους στην κολύμβηση.

«Μερικά χιλιόμετρα προς την Καβάλα έχει ωραία βότσαλα και το νερό είναι καθαρό».

Ο Γρηγόρης Σιμεών –Σιμεών το επίθετο– επέμενε να

πάνε όταν θα ευκαιρούσε στα «μερικά χιλιόμετρα προς την Καβάλα». Η Αναστασία, στα είκοσι έξι της πια, δεν ήξερε από ερωτικά, αλλά πόνταρε στον έρωτα. Επέστρεφε τα προξενιά, μάνα κι αδελφές –πλην της Βαβούλας– γκρίνιαζαν «στο ράφι θα μείνεις», μα εκείνη σημασία δεν έδινε. Κι εκεί, στην πλαζ, μες στον βούρκο και στα καθήκοντά της, βρήκε τον έρωτα. Κι όχι μόνο τον βρήκε, αλλά τον είδε και με στολή και με φόρμα υπηρεσίας και με μαγιό, αφού τα κατάφεραν να πάνε να βρέξουν τα πόδια τους προς Καβάλα μεριά.

«Θα σου μάθω κολύμπι!» είπε ο ωραίος – και το προσπάθησε.

Προσπαθώντας έμεινε εκείνη έγκυος, όταν πια είχε αρχίσει να κάνει μακροβούτια. Ποιο το όφελος; Ο Γρηγόρης Σιμεών απολύθηκε, αφήνοντας πίσω του ερείσματα για Γολγοθά και αόριστες υποσχέσεις να επιστρέψει ως τον Σεπτέμβρη.

«Δεν είμαι καμιά αδέσποτη εγώ! Έχω οικογένεια, μάνα, γαμπρούς...»

Του τα είπε για να τα ξέρει. Όχι για εκφοβισμό. Για να δικαιολογήσει το «αδέσποτη» και να πει ότι ήταν κορίτσι από νοικοκυρεμένο σπίτι. Δάκρυσαν αμφότεροι στον συναινετικό χωρισμό με τη μετέωρη υπόσχεση.

Ότι ακολούθησε χωράει σε ένα πυκνό κεφάλαιο ασθματικής γραφής με τίτλο «Το δίκαιο των ηττημένων». Όμως η Αναστασία-Σάσα, όσο κι αν καλλιεργούσε μέσα της σκοτεινές ανάγκες αγάπης και προετοιμασίας, κατά βάθος κατάλαβε πως είχε νικηθεί από το καλοκαίρι που χάθηκε απότομα πριν από τον Δεκαπενταύγουστο.

Ο Σίμος Σιμεών τα είχε ακούσει πολλές φορές, σε πολλούς τόνους, με πολλά διαφορετικά ρήματα και επιρρήματα, περιγραφές και έμφαση στον «Γολγοθά», που ακόμα κι η Βαβούλα είχε μάθει να τον λέει *Βοβοβά*, τον οποίο εξαιτίας του ανέβαινε η οικογένεια των πέντε αδελφάδων. Οι τρεις, παντρεμένες από καιρό και με παιδιά, όποτε βρίσκονταν μαζί τα 'φελναν με δραματικούς υπερσυντέλικους στη μάνα του, ώσπου της έσπασαν ολοσχερώς τα νεύρα και την έτρεχαν σε νευρολόγους στη Δράμα και την Καβάλα.

Μπορούσε πια κι ο ίδιος να ερμηνεύσει το ΠΩΣ ο Γρηγόρης Σιμεών δεν επέστρεψε ούτε τον Σεπτέμβρη ούτε τα Χριστούγεννα για να αποκαταστήσει την Αναστασία Καρούβαλη, που φούσκωνε έχοντας απέναντί της την κακεντρεχή παλίρροια της Χαλκόπολης και της οικογένειάς της, η οποία έπασχε τουλάχιστον τρεις εβδομαδιαίως από συλλογική νεύρωση δυστυχίας.

Νίτσα, Λίτσα, Τούλα, Σάσα και σπανίως η Βαβούλα έκλαιγαν ταυτόχρονα, για το παρελθόν κυρίως. Όταν άδειαζαν από δάκρυα, εξαντλημένες από το ξέδωμά τους, έβαζαν τη Βαβούλα να τους τραγουδήσει τον Εθνικό Ύμνο για να ξεσκάσουν.

Και η στερνοκόρη, υπάκουα, σηκωνόταν αμέσως και στεκόταν προσοχή.

*«Βε βωβίβω αβό βηβ όβη
βου βαβιού βη βοβεβή...»*

τραγουδούσε η Βαβούλα με φωνή παλλόμενη από την πληθώρα των «βου», κι οι άλλες χτυπιόντουσαν από τα γέλια.

«Μη, καλέ, θα κατουρηθώ...»

Δεν κατουριόντουσαν. Την άφηναν να πει και το «Και σαν πρώτα αντρειωμένη...», για να χειροκροτήσουν και να την τρατάρουν κανένα δίφραγκο ή τάλιρο.

Ο Σίμος συχνά παρακολουθούσε την παράσταση αγέλαστος και κατηφής, χωρίς να βρίσκει τίποτα το αστείο, νιώθοντας υπεύθυνος για τα πάντα, ως ένα σημείο. Μετά βαρέθηκε, σιχάθηκε και τα «βου» της μικρής θείας, κλείστηκε στον εαυτό του κι αποφάσισε να μην ερωτευτεί ποτέ, μα ποτέ.

Εδώ, ας παρακάμψουμε πάλι τον ενεστώτα χρόνο, για να εξηγήσουμε τον ρόλο του Μητροπολίτη Χαλκοπόλεως Αμβροσίου στον «Γολγοθά» της οικογένειας Καρούβαλη.

Ο Αμβρόσιος, λοιπόν, που ήταν νουνός του άντρα της Νίτσας, του θείου Κική (εκ του Κυριάκος) Ντούλα, όταν η κοιλιά της μάνας του έγινε πιο μεγάλη από τον κοντινό λοφίσκο με τα πεύκα, επενέβη δραστικά. Πώς; Μέσω του στρατιωτικού διοικητή της Πυροβολαρχίας, εντόπισαν τον δράστη Σιμεών να εργάζεται σαν παραγγελιοδόχος μεταξύ Γρεβενών και Καστοριάς. Πουλούσε φυτοφάρμακα για κάτι κάμπιες που ρήμαζαν τους λαχανόκηπους και ειδικά τα κουνουπίδια.

Όταν ο Γρηγόρης Σιμεών ένωσε στον σβέρκο του άγριο το χέρι της εξουσίας, μετά από διαβουλεύσεις και απειλές, που δεν ήταν παίξε-γέλασε, εν μία νυκτί αναγνώρισε, άνευ γάμου, το παιδί που επρόκειτο να γεννηθεί στα μέσα Μαρτίου.

Ο Αμβρόσιος, που είχαν δει πολλά τα μάτια του και είχε και μιαν απέχθεια προς τους Εβραίους, λόγω Χριστού

μάλλον, υποψιάστηκε πως το επίθετο Σιμεών ήταν εβραϊκό. Οπότε, καλού κακού, με την αμέριστη συμπαράσταση του γιατρού παθολόγου και αργότερα Δημάρχου Αλατά, ανάγκασαν τον πρώην ανθυπολοχαγό να τα κατεβάσει και να τους δείξει την ξερή του. Δεν ήταν περιττημένος. Μια χαρά χριστιανοπρεπή την είχε, οπότε έληξε το θέμα.

Έληξε όμως; Και πώς να λήξει, αφού ο Γρηγόρης Σιμεών, κατά τον Αμβρόσιο, «δεν ήταν για σπίτι, καθότι γεννημένος παραγγελιοδόχος»; Παρ' όλα αυτά και εφόσον αναγνώρισε το παιδί –αν μπορούσε, ας έκανε κι αλλιώς–, συμφώνησε να επικοινωνεί τακτικά με τον άγιο δέσποτα και να στέλνει ένα ποσό ως διατροφή. Πράγμα που έγινε στα κατοπινά χρόνια, ασχέτως αν η Αναστασία κι ο μικρός Σιμεών δεν πήραν στο χέρι ούτε δραχμή.

Ο Αμβρόσιος αργότερα εξήγησε πως τα μικροποσά που έρχονταν από τον πατέρα του παιδιού, «ασήμαντα όσο και η χαλαρή ηθική του» –έτσι ακριβώς το είπε–, επενδύθηκαν στο τέμπλο της μητροπολιτικής εκκλησίας του Αϊ-Γιάννη του Βαπτιστή, για να ζωγραφιστεί, όσο γινόταν καλύτερα, από έναν τέως πλανόδιο αγιογράφο, η πλούσια τριχοφυΐα στην εικόνα του αγίου, ύψους ένα και ογδόντα.

Ο Γρηγόρης Σιμεών, με τους τρεις τίτλους του –ως ανθυπολοχαγός, ως παραγγελιοδόχος και ως πατέρας–, έγινε μύθος στην οικογένεια. Ένας μύθος χωρίς πρόσωπο, χωρίς φωτογραφία, χωρίς καν ίχνη και σημάδια που να φανερώσουν πως υπήρξε ποτέ. Κι όμως, κυκλοφορούσε στα όνειρα του αγοριού σαν αστέρας μιας καταχθόνιας γραμματικής γεμάτης ρήματα, επίθετα, ουσιαστικά, υποκοριστικά

και επιρρήματα, που είχαν σαν βάση τη λέξη «μπαμπάς»: ο μπαμπάς, του μπαμπά, μπαμπεύω και εμπάμπευα, μπαμπάκας και μπαμπακούλης, μπαμπακίσιος, μπαμπένιος και άλλα χειρότερα.

Δύο φορές όλες κι όλες τους έστειλε κάρτα για το νέον έτος. Και τις δύο φορές τις κομμάριασε η Αναστασία, που είχε ξεκινήσει να χάνει στροφές με νεύρα αισίως κουρελιασμένα. Κι όταν, ως πατέρας, εκδήλωσε την πρόθεση να τους επισκεφθεί για να δει το αγόρι, που έφερε το όνομα Σίμος Σιμεών, σύσσωμος ο ανδρικός πληθυσμός της οικογένειας πήγε κι έφραξε τον δημόσιο δρόμο που οδηγούσε στη Χαλκόπολη. Κι όταν έφτασε ο άνθρωπος με ταξί, τους βρήκε πίσω από το αυτοσχέδιο οδόφραγμα, οπλισμένους με καραμπίνες. Όπως ήρθε, έτσι έφυγε... Κι έτσι έφυγε κι ο καιρός – μάταιος, πικρός και άχαρος.

Μόνον ο Σίμος Σιμεών αρνήθηκε να υποκύψει στη νεύρωση της μάνας του και των θειάδων, συμμεάχησε με την καημένη τη Βαβούλα –που είχε σχεδόν υιοθετηθεί από τον Μητροπολίτη– και, με μύριες προσπάθειες ενός υπομονετικού ιερέα, μπόρεσε να ψελλίσει και μερικά άλλα σύμφωνα.

Αποτέλεσμα; Η Βαβούλα, μετά τρία χρόνια προσπάθειας, το Πάσχα έφαλλε τσιριχτά από ενθουσιασμό το «Χβιστός Ασβέστη».

Ο Κικής Ντούλας παντρεύτηκε με προξενιά τη Νίτσα Καρούβαλη κι έκαναν δύο παιδιά, την Ουρανία και τον Αλέκο. Τα κατάφερε επαρκώς οικονομικά, γιατί το μαγαζί

του, καφεκοπτείο στο κέντρο της Χαλκίπολης, ήταν συνεπές στην ποιότητα των χαρμανιών.

Όταν έκλειναν τα σχολεία, έπαιρνε για τσιράκι τον μικρό Σίμο, που άστραφτε από εξυπνάδα: προσθαφαιρούσε εύστοχα χωρίς μολύβι και χαρτί, θυμόταν τι ακριβώς ψώνιζαν οι τακτικοί πελάτες και διάβαζε εφημερίδα. Αγαπούσε τον μικρό και, όσο τον έπαιρνε, έβαζε πάγο στις κουνιάδες του, όταν ξεκίναγαν την προσφιλή συζήτηση περί μπάσταρδου της αμαρτωλής Αναστασίας-Σάσας.

«Τι θα γίνεις όταν μεγαλώσεις, Σίμο;»

«Δεν θα μεγαλώσω, θείε...» απαντούσε σοβαρά το παιδί, αλλά εκείνος δεν το απόπαιρνε. Σαρακατσάνος στην καταγωγή ο Κικής, είχε πιο στέρεη άποψη για το δίκιο και την αδικία.

«Τι λέει η εφημερίδα;» ρωτούσε τον Σίμο.

Κι εκείνος του απήγγελλε απ' έξω όλα τα νέα, χρωματίζοντας τη φωνή του αναλόγως. Από πολιτικά μέχρι τον καιρό. Η Νίτσα γινόταν έξω φρενών με τον θαυμασμό που έτρεφε ο Κικής για την αιτία του «Γολγοθά» τους.

«Τα παιδιά μας να κοιτάς κι άσε τον Σίμο».

Τα παιδιά τους, μεγαλύτερα από τον Σίμο, όπως και τα περισσότερα από τα υπόλοιπα ξαδέρφια, δηλαδή τα παιδιά της Λίτσας και της Τούλας, είχαν ελαφρώς πιο ζωηρό βλέμμα από εκείνο των βοδιών, που μερικοί, στις πιο απόμαχρες γειτονιές, συνέχιζαν να εκτρέφουν διατηρώντας την παράδοση.

«Γι' αυτό η πόλη μας θα μείνει στάσιμη και γι' αυτό θα ψηφίσουμε όλες κι όλοι μας τον Αλατά για Δήμαρχο. Έξω τα βόδια και οι αδιόρθωτοι χωριάτες».

Σ' αυτό οι αδελφές της Αναστασίας ήταν ανυποχώρητες και, όταν προκηρύχθηκαν για τον Ιούλιο δημοτικές εκλογές, έτρεξαν να υπερασπιστούν τον παθολόγο Αλατά, που κέρδισε τον Δήμο, υποσχόμενος πρωτίστως νέο μεγάλο νεκροταφείο.

«Η αξιοπρέπεια ξεκινά από τον θάνατο!» τόνιζε στις προεκλογικές του συγκεντρώσεις και το καρουβαλέικο τον αποθέωνε.

Ο Σίμος απομακρυνόταν όλο και περισσότερο από τη μάνα του, αλλά εκείνη ποσώς την ένοιαζε. Είχε ερωτευτεί την εύφορη δυστυχία του «Γολγοθά» της, έμαθε να ρίχνει τα χαρτιά και να μελετά κυρίως ζώδια, πλανήτες και Κρόνους, πείθοντας κάποιες συμπολίτισσές της πως τα βάσανα και η εγκράτεια της φανέρωσαν ένα μεταφυσικό ταλέντο, ως ανταμοιβή για τα δεινά της. Χαρτζιλικωνόταν έτσι χωρίς να δίνει λογαριασμό σε κανέναν και άκουγε ελαφρά λαϊκά τραγούδια, που μιλούσαν για ματωμένες αγάπες και αιχμάλωτους έρωτες.

Η Νίτσα, η Τούλα και η Λίτσα προσπάθησαν στην αρχή να την πείσουν πως έπρεπε να ξαναφτιάξει τη ζωή της. Νέα ήταν ακόμα κι όμορφη. Της πήγαιναν προξενιά από ευυπόληπτους ανθρώπους, άνω των πενήντα βέβαια, που «διψούσαν για οικογένεια». Εννοούσαν πως δεν ήταν εύκολο να βρεθεί νέος άντρας που να ονειρεύεται ζωντοχήρες, πόσο μάλλον μιαν ανύπαντρη μάνα με αγόρι που δεν έμοιαζε με τα δικά τους βόδια.

Τίποτα εκείνη. Είχε βολευτεί πίσω από την πολύτιμη μελαγχολία της και τις εκθαμβωτικές αναμνήσεις από τον καιρό που έπινε γκαζόζες στην πλαζ με τον ωραίο

ανθυπολοχαγό, έστω κι αν δεν θυμόταν καν το πρόσωπό του. Μόνο τα ασημένια άστρα στην καλοκαιρινή στολή του να λάμπουν παράταιρα. Τίποτ' άλλο.

«Άσ' την, την ανόητη. Θα χτυπά το κεφάλι της, αλλά θα είναι αργά».

Απελπισμένες οι αδελφές της να της στρώνουν το χαλί για μια καλύτερη ζωή, χωρίς μοναξιά και τζούφιους οργασμούς, κατέφευγαν ως συνήθως στη Βαβούλα:

«Έλα, κορίτσι μου! Πες μας το “Μαύρη είναι η νύχτα στα βουνά”, να ξαλεγράρουμε».

Και η Βαβούλα άρχιζε με εξογκωμένες τις φλέβες του λαιμού:

«Βάβη είβαι η βύβα βα βουβά...»

Ας μην ξεχνάμε πως η Αναστασία, που η λατινοαμερικάνικη ομορφιά της σιγά σιγά μεταλλάχθηκε σε κάτι πιο πεζό και ευρωπαϊκό, προς θεσσαλονικιώτικο, είναι η πεθαμένη που διεκδικεί την πρωτιά στο Νεκροταφείο Αλατά. Πέθανε «από καρδιά μάλλον», όπως αποφάνθηκε ο Δήμαρχος παθολόγος, αρμόδιος και για πολλές άλλες ανάλογες τελεσίδικες διαγνώσεις με «μάλλον» και «κατά πάσα πιθανότητα».

Όμως, προτού συμβεί το «μοιραίο ανεξύπνητο», όπως έλεγαν και ξανάλεγαν οι αδελφές της, γνώρισε, ένεκα σχολικής βαθμολογίας, τον δάσκαλο Γιάννη Φωτάκη. Δάσκαλος του Σίμου, σαραντάρης, ψαρομάλλης, με χνότο που μύριζε καπνό Καρέλια και ανδρισμό. Για πρώτη φορά

μετά την εγκρατή ζωή της η Αναστασία ξανάνιωσε Σάσα.

Ο Φωτάκης, μετρημένος στα λόγια, με βλέμμα όμως φωτεινό, που άστραφτε από θαυμασμό για τη μητέρα-Γολγοθά, εξέφρασε την ικανοποίησή του όταν η εν λόγω «μαρτυρική» κυρία πήγε η ίδια να πληροφορηθεί την πρόοδο του γιου της. Μέχρι τότε πήγαινε ο Κικής Ντούλας, η Λίτσα, η Τούλα ή ένας αργόσχολος ηλικιωμένος κουμπάρος τους, πολυπράγμων και ερασιτέχνης ιστορικός. Ο Τίτιζας, Παρατσούκλι ήταν το «Τίτιζας», αλλά έτσι τον φώναζαν κι έτσι τον ήξεραν όλοι.

«Το είπε ο Τίτιζας... άρα είναι ορθόν!» έλεγαν οι παλιοί στα καφενεία.

«Το είπε ο Τίτιζας, άρα στ' αρχίδια μας!» έλεγαν οι νέοι.

Ο Τίτιζας, που κυρίως τον απασχολούσαν οι αμφίσημες καταβολές της πόλης τους από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας, τότε που οι χάρτες τη σημείωναν ως Μπακίρκιοϊ, έψαχνε μανιωδώς να βρει αρχαιοπρεπέστερα διαπιστευτήρια, συνάδοντα με την ελληνικότητα της περιοχής. Το σημειώνουμε για να φανεί ότι ο Τίτιζας δεν προσέγγιζε τυχαία τους δασκάλους και κάποιους υπομονετικούς φιλόλογους του Γυμνασίου, επιδιώκοντας να ανοίξει συζητήσεις ιστορικού στοχασμού και βάθους.

«Κάτω από τους δρόμους υπάρχει πλούτος», έλεγε. «Υπάρχει μεγάλη φλέβα χαλκού, μπορεί και χρυσού. Δεν είμαστε μακριά από το χρυσοφόρον Παγγαίον... Κρίμα που το κράτος...»

Έλεγε τα δικά του, αλλά κανένας δεν ήθελε να ψάξει το κράτος κάτω από τα σπίτια τους για χαλκούς και χρυσάφια. Άλλο το Παγγαίο, που ήταν βουνό.

«Στην αυλή μας θα βάλουμε εκσκαφείς; Για τ' όνομα του Θεού, κουμπάρε!» αγανακτούσε η Νίτσα και πρόε-
τρεπε και τις αδελφές της να κουνήσουν τις κεφάλες τους.

«Διατυπώνω ιστορικές αληθείας... Από εκεί και πέρα, ας αναλάβει η πατρίς τας ευθύνas της...»

Ο Τίτιζας δεν ήθελε να τσακωθεί με τις Καρουβαλίτσες κουμπάρες, γιατί τον φίλευαν συχνά γλυκά και τον είχαν μονίμως προσκαλεσμένο στα επίσημα γεύματα. Οπότε το θέμα «ορυκτός πλούτος» έκλινε γρήγορα και άνοιγε ο φάκελος «Ποίον το μέλλον του νόθου Σίμου Σιμεών».

«Το αγόρι είναι, όπως μαθαίνω, άριστο. Κάτι πα-
ραπάνω από άριστο... Πανάριστο...» ψιθύριζε με ύφος συνωμοτικό.

«Γιατί, κουμπάρε; Τα δικά μας τα παιδιά, που παίρ-
νουν δεκάρια, τι είναι; Βόδια;» αγρίευε η Νίτσα.

Ήθελε να την αποστομώσει, λέγοντας πως, αν δεν πή-
γαιναν πεσκέσι τα πακέτα με τους καφέδες του Κική
στους δασκάλους, ούτε πέντε δεν θα 'παιρναν, αλλά ήξερε
πως μερικές φορές η σιωπή ήταν πιο χρήσιμη κι από την
εξόρυξη χρυσού.

Αυτή η παρένθεση για τον Τίτιζα είναι απαραίτητη
για να καταλάβουμε πως, μες στην αλαζονική του στά-
ση ως ιστορικού-ερευνητή, υποφιαζόταν την ευφύια του
μουλωχτού αγοριού, γι' αυτό και αναλάμβανε να μιλήσει
με τους δασκάλους για το ποίον και την πρόοδό του. Επι-
πλέον, ήταν ένας από τους ελάχιστους –ο άλλος ήταν ο
θείος Κικής, που όμως τα μάζεψε βλέποντας τη Νίτσα να
αγριεύει– που έκανε θέμα όταν απέκλεισαν τον Σίμο από
σημαιοφόρο στην παρέλαση.

«Αφού είναι άριστος...» έβαλε τις φωνές ο Τίτιζας.

«Είναι, αλλά υπάρχουν προτεραιότητες...» μασούσε τα λόγια του ο Φωτάκης.

«Δεν είναι αδικία;»

«Σας είπα. Υπάρχουν εντολές. Θα δημιουργηθούν δυσάρεστες καταστάσεις».

«Είναι κατάφωρη αδικία!» επέμενε ο Τίτιζας, εντυπωσιασμένος που έχωσε τη σωστή στιγμή τη λέξη *κατάφωρη*.

«Ας μην υπερβάλλουμε. Δεν αποφασίζω μόνος μου, κύριε, ούτε υποτιμώ την αξία του...»

Ο κύριος Φωτάκης ύψωνε μια ιδέα τη φωνή του, τάχα μου θιγμένος – και η υπόθεση έκλεινε. Ο Τίτιζας μετρούσε την πίεσή του – η μικρή έντεκα, η μεγάλη δεκαεφτά–, κατάπινε ένα διουρητικό και ύστερα σκεφτόταν: «*Μωρέ, δεν πάνε στο διάολο; Εδώ δεν νοιάζεται η μάνα του...*» Έλα μου, ντε.

Όμως κατάλαβε, κι όχι μόνον αυτός, πως το παιχνίδι με τα ρουσφέτια, τις αδικίες και τις λαμογιές χόντρυνε, όταν το Κολλέγιο Αθηνών θέλησε να προσφέρει την ευκαιρία σε καλούς μαθητές μακρινών επαρχιών να φοιτήσουν στο πιο ονομαστό εκπαιδευτήριο της χώρας ως υπότροφοι. Οι μαθητές θα διαγωνίζονταν στην Έκθεση και στα Μαθηματικά και θα περνούσαν κάποια προφορικά τεστ.

Ο Σίμος είπε πως ένας και μοναδικός θα ήταν ο τυχερός που θα πήγαινε στην Αθήνα οικότροφος και θα είχε τη δυνατότητα να προκόψει, όπως δεν θα πρόκοβε ποτέ στη Χαλκόπολη. Το άκουσε η Αναστασία σαν να μην το άκουσε, το άκουσαν και οι θείες κι έφριξαν που μικρό παιδί θα το άρπαζαν να το πάνε στην Αθήνα ποιος ξέρει τι

εχμεταλλευτές και παλιάνθρωποι. Τόσα και τόσα ακούμε κάθε μέρα.

«Κι εσύ, βρε χαμένε, τι ξέρεις για την Αθήνα;» ρώτησε τον μικρανεψιό της η θεία Φλορένια, αδελφή της μακαρίτισσας της γιαγιάς του, που τους κατσίκώθηκε για τα καλά μετά τον θάνατό της.

Κι ο Σίμος, για μία ώρα ακριβώς, με το ρολόι, μιλούσε περί Αθηνών. Άρχισε από τη θεά Αθηνά, που ήταν προστάτιδά της, και συνέχισε ως τις μέρες μας, που ο Δήμαρχος Αθηναίων είχε προκηρύξει διαγωνισμό τραγουδιού με θέμα την Αθήνα. Μάνα και θείες κατάπιαν τη γλώσσα τους και μόνον η Νίτσα, με μάτια που πετούσαν φλόγες, ανέλαβε να σπάσει τη σιωπή:

«Αν υπάρχουν ασπιδίνες σ' αυτό το σπίτι, θα πάρω δύο. Δύο».

Εκείνο το απόγευμα, που ο μικρός έκανε τη διάλεξη για την Αθήνα, ήταν ένα από τα πολλά που οι αδελφές Καρούβαλη μαζεύονταν στης Σάσας για να σιδερώσουν ρούχα, που τα κουβαλούσαν από τα σπίτια τους. Το σόου του σιδερώματος στο σπίτι της Αναστασίας-Σάσας είχε τους λόγους του. Έφερναν κυρίως τα εσώρουχα των ανδρών τους και τα σιδέρωναν επιμελέστατα, με έμφαση στο μπροστινό μέρος, για να εξάψουν τη ναρκωμένη φαντασία της Σάσας τους.

Ο ένας φορούσε χασεδένια λευκά σώβρακα ή ριγέ μακριά ως το γόνατο γιατί κρύωνε, ο άλλος σλιπ, που, «για να με προκαλέσει, ο αφιλότιμος, τα πήρε ακριβώς τη μέρα της γιορτής μου», όπως έλεγε η Τούλα, κι ο τρίτος επίτηδες στενά, «αλλά το παραβλέπω, γιατί στα καθήκοντά

του είναι συνεπέστατος...» συμπλήρωνε η Λίτσα, που η κλιμακτήριος την είχε απελευθερώσει, όπως διατεινόταν, στο κρεβάτι – «Ντροπή, μας ακούει και η θεία Φλορένια».

Η θεία Φλορένια άκουγε, αλλά η σκέψη της έτρεχε στον γιο της, που ήταν μονιμάς επιλογίας και τον είχαν στείλει με δυσμενή μετάθεση στον Έβρο.

«Πέτε τα σεις, πέτε τα... Τι σιδερώνετε με τσάκιση τα σώβρακα; Χαζές είστε; Σιγά μη συγκινηθούν οι βρομόπουτσες...»

Γελούσαν κακαριστά οι ανιψιές, γελούσε και η Αναστασία και στη συνέχεια αναστέναζε με ένα εξόχως σπαρακτικό «αααχ». Πού κολλούσε το «αχ», άγνωστο.

Το θέμα της έκθεσης για την υποτροφία του Κολλεγίου ήταν ελεύθερο. Οι έμπειροι Αθηναίοι παιδαγωγοί θα έκριναν τις δυνατότητες των παιδιών, λαμβάνοντας απαραίτητα υπ' όψιν πως είχαν να κάνουν με μαθητές επαρχίας. Για να διευκολύνουν την κατάσταση, έβαλαν τον δάσκαλο Γιάννη Φωτάκη να τους εξηγήσει πως καλό θα ήταν να γράφουν για κάτι ξεχωριστό, που τους συνάρπαζε.

Στον διαγωνισμό συμμετείχαν παιδιά μόνο της πέμπτης Δημοτικού. Θα είχαν δύομισι ώρες στη διάθεσή τους και «...προσοχή στα μελάνια!». Με στυλογράφο θα έγραφαν, όμως μερικοί μαθητές έφεραν μαζί τους και στυπόχαρτα.

Ο Σίμος Σιμεών δεν πήρε ούτε στυπόχαρτο ούτε καμιά ευχή το πρωί που ξεκινούσε από το σπίτι.

«Είπασιές πρωτευουσιάνικες. Πού τα πουλούν αυτά;...» σχολίασε μόνον η Αναστασία – κι αυτό ήταν όλο κι όλο.